

Fremsat den 1. marts 2024 af Theresa Scavenius (UFG)

Forslag til folketingsbeslutning om at demokratisere olie- og gaspolitikken

Folketinget pålægger regeringen til at fremsætte et lovforslag i folketingsåret 2024-25, der ophæver klima-, energi- og forsyningsministerens bemyndigelser i undergrundsloven til at træffe afgørelser angående efterforskning og indvinding af kulbrinter og i stedet henlægger kompetencen hertil til Folketinget, så afgørelserne fremadrettet træffes af Folketinget.

Bemærkninger til forslaget

Efterforskning og indvinding af kulbrinter er et stærkt politisk område på grund af de klimapolitiske implikationer af den førte olie- og gaspolitik. Derfor mener forslagsstilleren ikke, at den slags beslutninger bør delegeres til klima-, energi- og forsyningsministeren gennem en bemyndigelsesbestemmelse, for slet ikke at tale om ministerens muligheder for at videredelegere disse beslutninger til embedsmænd i Energistyrelsen. Beslutningsforslaget har til hensigt at demokratisere og politisere afgørelser om tilladelser til efterforskning og indvinding af kulbrinter i Nordsøen, som på nuværende tidspunkt efter undergrundsloven kan træffes af ministeren og i visse tilfælde af embedsmænd i Energistyrelsen.

Bemyndigelser i lovgivningen, som f.eks. giver ministre kompetence til at træffe afgørelser i visse sager, kan trækkes tilbage til Folketinget. Ifølge grundloven er den lovgivende magt hos Folketinget, og »lovgivningsmagten kan derfor ikke gennem delegation fraskrive sig denne kompetence. En delegation kan derfor ikke være tidsubegrænset og uigenkaldelig, og den skal være sagligt afgrænset (Christensen 2016: 187).« (»Når embedsmænd lovgiver«, Jørgen Grønnegård Christensen, Jørgen Albæk Jensen, Peter Bjerre Mortensen og Helene Helboe Pedersen, Djøf Forlag, 2020, side 23).

Der har ikke været stor debat i Folketinget om, hvad begrundelsen og legitimiteten er ved at delegere beføjelser til ministre og styrelser ud fra et demokratisk og politisk perspektiv. Dertil kommer, at der har været en vækst i antallet og brugen af bemyndigelser. I 2018 var der 40 pct. flere love, hvori der som minimum var én bemyndigelse til ministeren, sammenlignet med 1990, jf. »Når embedsmænd lovgiver« som omtalt ovenfor, side 40.

Olie og gas spiller stadig en stor rolle i Danmarks energisystem. I 2022 stod olie for 37 pct. af den samlede danske energiforsyning, mens gas stod for 9 pct. (»Denmark 2023 – Energy Policy Review«, International Energy Agency, 2023, side 123 og 137). Dertil kommer, at Danmark er EU's næststørste olieproducent med ca. 3,2 mio. t (»Oil import dependency down to 91.7% in 2021«, Eurostat, den 27. marts 2023).

Regeringen med den nuværende førte politik ønsker, at Danmark skal udnytte det fulde potentiale for olie og gas i Nordsøen indtil slutdatoen i 2050 (»Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti om fremtiden for olie- og gasindvinding i Nordsøen af 3. december 2020«).

Det kan man bl.a. se på behandlingen af nye ansøgninger om indvinding af olie og gas, som f.eks. BlueNords ansøgning om en ny tilladelse til efterforskning efter gas og olie i Nordsøen, som klima-, energi- og forsyningsministeren orienterede Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget om den 11. april 2023, jf. Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget, alm. del – bilag 221, folketingsåret 2022-23 (2. samling). Den eneste grund til, at ansøgningen ikke blev realiseret, var, at

ansøgeren selv trak sin ansøgning tilbage (»Klimaminister afviser at genåbne Nordsø-aftale og lukke katteløbet for ny olie- og gasjagt«, dr.dk, den 26. september 2023). Der var på intet tidspunkt et ønske fra ministeren eller regeringen om at afslå ansøgningen, f.eks. med henvisning til klimamålsætningerne i klimaloven om en 70 pct.s reduktion af drivhusgasser i 2030 sammenlignet med 1990 og i Parisaftalen om at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader celsius.

Det seneste eksempel er en aktuel ansøgning vedrørende Hejre-feltet, hvor Energistyrelsen behandler en ansøgning om tilladelse til udvikling og drift af Hejre-feltet (»Ansøgning om tilladelse til udvikling og drift af Hejre«, INEOS, Energistyrelsen, 2023). Hejre-feltet er et High Pressure, High Temperature (HPHT)-felt, som bl.a. er forbundet med større risiko for uheld. Ansøgningen sker til og med på baggrund af en gammel, uudnyttet licens, som blev givet tilbage i 1998, og som Energistyrelsen i slutningen af 2023 har valgt at forlænge (»Energistyrelsen meddeler forlængelse af Hejre-tilladelserne«, ens.dk, den 13. oktober 2023). Der er således ingen indikationer på, at Energistyrelsen forventer at afslå den konkrete ansøgning om olieindvinding i Hejre-feltet, på trods af at Danmark endnu ikke har opfyldt klimamålsætningerne i klimaloven eller Parisaftalen.

Vi ved fra klimavidenskaben, at hvis vi skal nå verdens klimamålsætninger, kræver det et stop for nye investeringer i olie, gas og kul (»Rapport fra energigigant: Stop udvikling af fossile energikilder nu«, ing.dk, den 18. maj 2021). Dertil kommer, at der globalt set er en stor kløft mellem målsætningen i Parisaftalen om at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader celsius, den lovede politik og den førte politik (»Production Gap Report 2023«, UNEP, 2023, side 3). Den samme kløft gælder også herhjemme.

Den danske klimalov lever med overvejende sandsynlighed ikke op til Parisaftalens 1,5-gradersmålsætning (»Danmarks klimamål – Vurdering af Danmarks nuværende og kommende klimamål i et globalt klimaperspektiv – Analyse«, Klimarådet, 2022, side 3 og 4), og regeringens førte politik sandsynliggør ikke vejene hen til klimalovens målsætning om en 70 pct.s reduktion af drivhusgasser i 2030 sammenlignet med 1990 (»Statusrapport 2024 – Danmarks nationale klimamål og internationale forpligtelser«, Klimarådet, 2023, side 12). Klimarådet vurderer bl.a., at der er behov for fokus på implementering og monitorering, og at vi på flere områder ikke ser ud til at opfylde vores EU-forpligtelser, jf. statusrapporten omtalt ovenfor, side 12 og 164. Dertil kommer, at EU er i gang med at stramme den europæiske klimalov (»EU-Kommissionen vil have CO2-udslippet ned med 90 procent i 2040«, www.altinget.dk, den 7. februar 2024). Samlet set tegner der sig et billede af, at regeringen ikke har løftet opgaven med at implementere den danske, europæiske og globale klimapolitik rettidigt og korrekt, som vi juridisk er forpligtet til.

Det følger af klimalovens § 6 (lovbekendtgørelse nr. 2580

af 13. december 2021), at klima-, energi- og forsyningsministeren årligt skal udarbejde en klimastatus og -fremskrivning, der bl.a. skal indeholde fremskrivninger for drivhusgasudledninger samlet og fordelt på sektorer. Arbejdet med den årlige klimastatus og -fremskrivning har været forankret i Energistyrelsen, men er nu flyttet til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets departement (»Klimaministeriet tager magten over central klimaopgørelse fra Energistyrelsen«, klimamonitor.dk, den 27. april 2023). Flytningen vil nok ikke ændre det faktum, at bl.a. Klimarådet tidligere har vurderet, at fremskrivningerne ikke altid er retvisende. F.eks. har Klimarådet fremhævet, at klimalovens 2025-reduktionsmål med god sandsynlighed er undervurderet i Klimastatus og -fremskrivning 2023 (»Kommentering af Klimastatus og fremskrivning 2023«, Klimarådet, 2023, side 2).

Det er dybt bekymrende og en problemstilling, der tyder på en øget politisering af klimarelevante beslutninger i Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet og Energistyrelsen, der er usund for vores offentlige sektor. Derfor mener forslagsstilleren, at Folketinget skal tage politisk ansvar for dette. Det kræver i første omgang, at de relevante afgørelser om tilladelser til efterforskning og indvinding af kulbrinter i undergrundsloven fremadrettet skal træffes af Folketinget. Processen for, hvordan Folketinget konkret skal træffe afgørelser i disse sager og sekretariatsbetjenes, vil skulle drøftes mellem regeringen og Folketinget i forbindelse med det lovforberedende arbejde.

Skriftlig fremsættelse

Theresa Scavenius (UFG):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at demokratisere olie- og gaspolitikken.

(Beslutningsforslag nr. B 155)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.